

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема:

„Ролята на детската субкултура в социалното пространство на детската група”,

**за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика, по докторска програма
Педагогически технологии в детската градина (Педагогически технологии
за опознаване на околната действителност),**

разработен от МАРИЯ АНДОНОВА ГЕОРГИЕВА

Научен ръководител: Проф. д-р Маргарита Колева

Изготвил становището: Доц. д-р Елена Събева, ПУ „П. Хилендарски“

e-mail: elenasabeva@uni-plovdiv.bg

Данни за дисертанта

Селектирайки данни от автобиографията, свързани с темата на дисертацията, се констатира, че през 2016г. Мария Георгиева завършва магистърска програма Предучилищна педагогика; Педагогически технологии за опознаване на околната действителност; Екопедагогика в ЮЗУ „Неофит Рилски, с квалификация педагог, детски учител. През 2017 г. със заповед на Ректора на ЮЗУ - №1554, е назначена за докторант – редовна форма на обучение към катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“, докторска програма „Педагогически технологии в детската градина (Педагогически технологии за опознаване на околната действителност). Въз основа на придобитата квалификация, тя работи като детски учител в ДГ №2 „Св. Богородица“ от 2019г., което ѝ осигурява терен не само за активна педагогическа, но и за изследователска дейност.

Данни за докторантурата:

На основание чл.24, ал.2 и ал 3 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл.52, ал. 2 и ал. 3 от вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и решение на Факултета по педагогика (Протокол №4 от 26.04.21г.), Мария Георгиева е отчислена от докторантура с право на защита с Ректорска заповед №1120 от 28.04. 2021г. Спазени са всички административни процедури и са изпълнени минималните национални

изисквания за ОНС „доктор“. За периода 2018/2020г. са посочени 4 публикации, тясно кореспондиращи с темата на дисертацията

Общи сведения за дисертационния труд.

Дисертационният труд на Мария Георгиева е с обем 200 страници текст, структуриран в 4 глави, всяка от които носи своята специфична информация като определен етап от изследването, и е в смислова корелация с останалите глави на дисертацията. Въведението, като значима част от съдържанието на дисертацията, акцентира на базовите основания за избор на темата, както и очертава основните акценти на концепцията, отразяващи трите измерения в социалното пространство на детето: Аз-позицията; позицията дете-дете и позицията възрастен-дете. Още във въведението, докторант Георгиева преднамерено и аргументирано заявява основните си изследователски намерения, цели, задачи, хипотези, предмет и обект на изследването, с което рамкира цялостния дизайн на своята концепция. Представената библиография съдържа общо 110 източника – 96 на кирилица, 10 на латиница и 4 интернет адреса, спазвайки съотношение 1:1 между литература преди и след 2000 г. Дисертацията предлага теоретико-емпирично изследване, което като структура и съдържание отговаря на изискванията за научен труд за ОКС „доктор“.

Актуалност на изследвания проблем

Относно актуалността на дисертационния труд ще посоча три водещи основания:

1. Темата на дисертацията е свързана с процеса на социализация на детето, чието значение в предучилищна възраст е вече и нормативно обосновано със ЗПУО от 2016 г., третиращ предучилищното образование не само като процес на възпитание и обучение, но и като процес на социализация на детето.
2. Характеристиките на съвременния социум /глобализиран, дигитален, мобилен/, създател на ново поколение деца, със своя специфична субкултура е достатъчно основание проблемът да се позиционира в научното пространство. Следователно, новият профил на децата изисква и нов поглед, нов възпитателен ракурс, който рефлектира върху характеристиките на процеса на социализация.
3. Недостатъчните научни изследвания в тази посока, правят настоящата дисертация особено значим старт относно проучване спецификата на субкултура на съвременното дете и факторите, влияещи за нейното развитие.

Актуалността на проблема прозира и в седемте базови основания, които са посочени в частта „Въведение“ на дисертацията. Познавайки се на постановката на Н. Уденховен и Р. Уденховен за децата от предучилищна

възраст като активни културни носители, Мария Георгиева третира проблема като многопластов процес /социологически, психологически, педагогически, културологичен, антропологичен/, тръгвайки от характеристиките на процеса на социализация за да достигне до ролята на детската група за изграждане субкултурата на съвременното дете.

3. Степен на познаване на проблема и творческа интерпретация на научните концепции, свързани с него

За познанията на дисертанта и възможностите ѝ за творческа интерпретация на научни концепции се съди от изложението в първа и втора глава, където логически последователно и на база редица авторски постановки са разгърнати теоретичните основи на проблема. Подборът и последователността на параграфите в първа глава визират социалното пространство на детската група, където на фокус е поставено предучилищното дете със специфичните за него психо-социални характеристики. В следващите два параграфа е променен ракурса на интерпретация на детската група. Нейното развитие се проследява от гл. т. както на позитивни и негативни интеракции, така също и в контекста на влияние на двата основни фактора за развитието на предучилищното дете – семейството и детската градина. В съответствие с предмета на изследване е обосновано мястото на втора глава, посветена на ключовото понятие „субкултура“. Ползвайки дедуктивния метод, авторът извежда специфичното за детската субкултура /позитиви и негативи/, изграждаща се в условията на референтната детска група.

Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд

Емпиричното изследване, описано в трета глава, има подчертан констатиращ характер. Целта на изследването е ясно и категорично заявена, както и пакетът от задачи, произтичащи от нея. За реализацията на констатиращото изследване е разработената комплексна методика, чийто инструментариум съответства на поставената цел и задачи. Обработката и анализът на резултатите е структуриран въз основа на система от критерии, показатели и индикатори, които са таблично представени. Констатиращото изследване набира трипластова информация: за спецификата на субкултура на 6-7-годишните деца; за влиянието на детската група върху развитието на детската субкултура и за оценката на възрастните /родители и педагози/ за детската субкултура. В контекста на теоретичното проучване на проблема, констатиращото изследване поставя на фокус интересите, предпочитанията, хобитата на детето, като по този начин се разкриват особености във визията на субкултура на 6-7-годишното дете – една незапълнена ниша в научното пространство. За статистическата обработка на данните и с цел извеждане и анализиране на статистически значими връзки между отделните променливи, дисертантът ползва софтуерен продукт IBM SPSS и по конкретно прилага

Коефициентът на Крамер. В повечето случаи се констатира, че силата на връзката между променливите е умерена.

Научни приноси:

Съгласна съм с посочените приноси на дисертационния труд, които са детайлно представени. Ще се опитам да ги обобщя в няколко групи.

1. На база обобщени резултатите от констатиращо изследване е разработена научно обоснована концепция относно проблематиката „детска субкултура“ в пространството на групата на 6-7-годишните в детската градина и са изведените критерии и показатели за разпознаване на нейните характеристики.
2. Педагогически значимо както за теорията, така и за практиката е очертаната визия на детската субкултура и концептуални тенденции на развитие субкултурата на 6-7-годишните деца в условия на детската група.
3. Адаптирана и допълнена е системата от показателите за изследване равнището на социалното развитие на В. Розанов (1990), включена като показатели към втория критерий „Равнище на социалност на детската група като социална общност и ролята на субкултурните ресурси в този процес“.
4. Обобщени са педагогическите условия за разгръщане на позитивните функции на социалното явление „детска субкултура“, отчитайки не само особеностите на образователната среда в детската група на 6-7-годишните, но и факторът семейство.
5. Предложен и частично апробиран е идеен проект на Образователна програма за разгръщане на позитивните и преодоляване на негативните функции на социалното явление „детска субкултура“ в условията на детската група. Особено ценно за педагогическата практика са предложените примерни занимания и свободни детски дейности към всеки от трите модула, с конкретизирани цели и очаквани резултати.

Въпроси:

1. Как ще тълкувате отговора на въпрос №11 от анкетата с педагозите, който регистрира, че само 5% от педагозите считат, че децата разпределят ролята самостоятелно?
2. В рамките на настоящето изследване откривате ли разминаване в оценките на педагози и родители, в сравнение с резултатите, получени относно спецификата на субкултура на 6-7-годишните деца?

Препоръки:

1. В частта „Изследване на детската субкултура в пространството на детската група“ би могло инструментариума да се разшири и с изследване на социометричната картина на детската група, която отразява характера на взаимоотношения и позицията на детето в нея.
2. Считаю, че научно целесъобразно е анализът на анкетите с педагози и родители да следва система от критерии и показатели, а не както е структуриран по всеки отделен въпрос от анкетите.

Заклучение

Предвид посочените приноси на дисертационния труд, давам позитивна оценка и предлагам на членовете на многоуважаемото научно жури на ЮЗУ „Неофит Рилски“ да присъдят образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, по докторска програма Педагогически технологии в детската градина (Педагогически технологии за опознаване на околната действителност), на **МАРИЯ АНДОНОВА ГЕОРГИЕВА.**

Изготвил становището:

/Доц. д-р Елена Събева/

28.01.2022
гр.Пловдив